

Postavení poškozeného v trestním řízení

Aneb užitečné informace pro každého...

Poškozený § 43 TŘ

- Zák. č. 161/1961 Sb. Trestní řád
- Ten, komu bylo trestným činem **ublíženo na zdraví**, způsobena **majetková škoda nebo nemajetková újma**, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem **obohatil**
- FO i PO
- Toto široké vymezení má **2 omezení**:
 - nepovažuje se ten, kdo se cítí být TČ morálně nebo jinak poškozen, avšak škoda či újma nebyla způsobena pachatelem nebo nemá příčinnou souvislost s činem (§ 43/2)
 - pro účely narovnání nepříslušní práva poškozeného tomu, na koho jen přešel nárok na náhradu škody (§ 310a) - dědic či pojišťovna

Pojem poškozeného a oběti

- Poškozený x oběť TČ
- Zvlášť zranitelná oběť – děti, hendikepovaní, oběti obchodování s lidmi
- Zákon o obětech 45/2013 Sb. - odborná pomoc, finanční pomoc...
- V trestním řízení pomoc pro poškozeného – zmocněnec (může být i důvěrníkem). Pro poškozené mladší 18 let a pro ZZZ je pak ustanoven bezplatně.

Souhlas poškozeného

- § 163 TŘ - u vyjmenovaných TČ je možné zahájit trestní stíhání jen se souhlasem poškozeného. Ten může vzít kdykoliv zpět, a to až do doby než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Výslovně odepřený souhlas však již nejde znovu udělit
- Od roku 1990, do té doby se stíhalo vše
 - Souhlas se neuplatní pokud
 - byla činem způsobena smrt
 - poškozený je mladší 15 let
 - z okolností je zřejmé, že nebyl dán v tísní vyvolané pachatelem
 - poškozený nemůže dát souhlas pro duševní poruchu

Trestný čin x Přestupek

- Všechny trestné činy jsou upraveny v zák. č. 40/2009 Sb.
- Hlava I. Proti životu a zdraví (§ 140 vražda, § 143 usmrcení z nedbalosti, § 146 ublížení na zdraví, § 147 těžké ublížení na zdraví...) ale i jiné s dopadem na zdraví např. hl. VII. § 272 Obecné ohrožení, § 274 ohrožení pod vlivem návykové látky...
- Ale poškozený může být i u majetkových trestných činů (hl. V)

Důležitost intenzity a následku

- § 122 TZ **Ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví**
- **(1) Ublížením na zdraví** se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření – **judikatura min 7 dní**
- **(2) Těžkou újmou na zdraví** se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví
- **a)** zmrzačení, **b)** ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, **c)** ochromení údu, **d)** ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, **e)** poškození důležitého orgánu, **f)** zohyzdění, **g)** vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, **h)** mučivé útrapy, nebo
- **i)** delší dobu trvající porucha zdraví (**judikatura min 6 týdnů**)

Adhezní řízení

- Poškozený se musí aktivně domáhat svého práva
- Možnost zvolit si zmocněnce

- Nárok na náhradu škody se musí uplatnit **ŘÁDNĚ** a **VČAS**

- - kolik, po kom, z jakého titulu, důkaz
- - do zahájení dokazování u prvního hlavního líčení ve věci

Adhezní řízení

- Možnosti rozhodnutí soudu:
 - 1. Přizná v plném rozsahu
 - 2. Z části přizná a z části odkáže do civilního řízení
 - 3. Odkáže poškozeného s nárokem do civilního řízení
- Pokud pozdě, tak rozhodne, že poškozeného s jeho nárokem k trestnímu řízení nepřipouští.

Situace 1

Obviněný bil pěstmi poškozeného do obličeje a následně ho škrtil, kdy mu vykloubil dolní čelist → poškozený mohl jen 8 dní požívat kašovitou stravu a byl v pracovní neschopnosti 10 dní.

§ 122/1 TZ → § 146 ublížení na zdraví (6m až 3 léta)

Náhrada škody – Bolestné,

ztížení společenského uplatnění (trvalé následky) – zde nereálné,

náklady na péči – zde nereálné, náhrada ušlého výdělku -

teoreticky...

Situace č. 2

- Smrt poškozeného
- Nárok pozůstalých
- manžel, rodič, dítě nebo jiná osoba blízká **nárok na peněžitou náhradu vyvažující jejich duševní útrapy**
- **Peněžitá náhrada nákladů spojených s pohřbem**
- **Peněžitá náhrada nákladů na výživu pozůstalých (závislost)**
- **Vymahatelnost ?**

Trest x Civil

- Trestní řízení je rychlejší, v rámci adhezního řízení je možné přímo v odsuzujícím rozsudku uložit povinnost náhrady škody
- Civilní řízení zdlouhavější, soudní poplatky, riziko neúspěchu a náhrady nákladů řízení, důkazní břemeno primárně na žalobci
- U obou nezbytnost znaleckých posudků

Standardní průběh trestního řízení

ZUTR

Zahájení trestního stíhání (usnesení)

Podání

Protokol

Vysvětlení

Výslech

_____ | _____ | **SZ** | **(PPO)** | _____ HL1 _____ HL2 Rozsudek _____ Pr. moc + Vyk.

Podezřelý

Obviněný

Obžalovaný

Odsouzený

Prověřování

Vyšetřování ↓

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM

Skončení vyšetřování → **St. zastupitelství** → Podání obžaloby

(seznámení se spisem)

– Děkuji za pozornost.

– JUDr. Milana Hrušáková, Ph.D., LL.M.

– Milana.Hrusakova@law.muni.cz